

GEZ
(REJ)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

1. Nazwa

**BAZYLIKA KONKATEDRALNA
OB. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. WNIĘBOWZIĘCIA NMP**

2. Czas powstania

kon. XIII w.
(gotyk)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

Widok na masyw zachodni świątyni

Widok ogólny bryły z lotu ptaka od południa

Widok ogólny bryły z lotu ptaka od północnego wschodu

4. Adres (ulica, nr posesji)

Kołobrzeg
ul. Mariacka 5
p-ta 78-100
nr dz. 272, obr.12

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzegi**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

rejestr zabytków

A-1063* (dawny numer A-98)
decyzja z dn. **10.08.1956 r.**

* przepisany do księgi rejestru woj. zachodniopomorskiego pod nr A-1063 zawiadomieniem z dn. 30.03.2012 r. jako:
kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP (po obrysie murów obwodowych)

Inne:

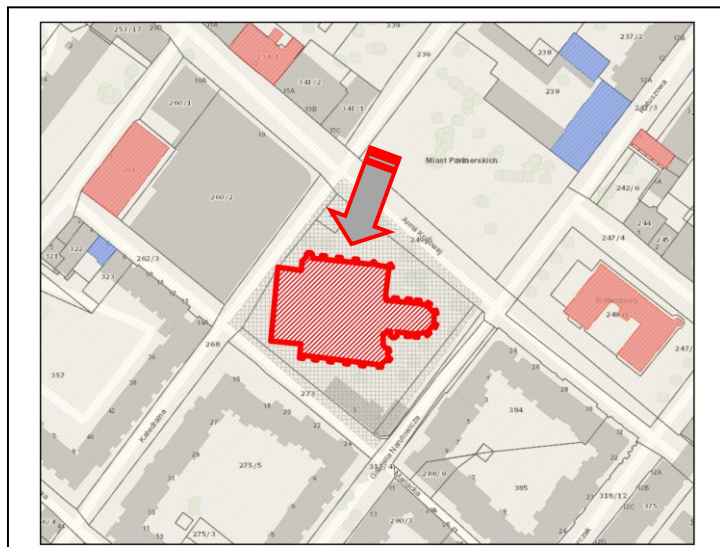
Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 87/14
Prezydenta Miasta Kołobrzeg
z dn. 21.10.2014 r.
(aktualizacja: zarządzenie nr 101/22
z dn. 26.08.2022 r.)

8. Historia, opis i wartości

Gotycka świątynia powstawała etapami, w okresie 2 poł. XIII – XIV w. Była najważniejszą, po katedrze w Kamieniu Pomorskim, świątynią diecezji, siedzibą instytucji kolegiaty (w 1219 r. wzmiankowany kanonik kołobrzeski), także główną parafią miasta. Pierwotnie trójnawowa, w XIV w. rozbudowana do formy pięcionawowej. W okresie nowożytnym, od 1534 r. świątynia protestancka, wielokrotnie remontowana (XVII w., XVIII w.). W l. 1888-1890 gruntownie przebudowana, regotycyzowana. Dramatycznie zniszczona w marcu 1945 r. Odgruzowywana z ruin w l. 1947-1958, stopniowo odbudowywana i udostępniana wiernym w l. 60., 70. XX w. 21.X.1984 r. konsekrowana jako konkatedra diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej przez prymasa J. Glempa. W 1986 r. papież Jan Paweł II nadał jej tytuł bazyliki mniejszej.

Kościół to pięcionawowa, pięcioprzęślowa hala, z jednonawowym prezbiterium zamkniętym wielobocznie i z poprzeczną wieżą od zachodu. Ceglana bryła złożona jest z wyraźnie wyodrębniających się części, o trójstopniowym układzie: wydłużonego prezbiterium, korpusu nawowego przekrytego stromym dachem dwuspadowym i dominującego nad całością masywu zachodniego. Przestronne wnętrze, podzielone jest ośmiobocznymi, kolosalnymi filarami wspierającymi zrekonstruowane sklepienia: krzyżowo-żebrowe (korpus i prezbiterium), a także gwiaździste (nawy boczne). Z historycznego wyposażenia zachowane są cenne zabytki średniowiecznego odlewnictwa: siedmioramienny świecznik brązowy (1327 r., dzieło ludwisarza Jana Apengetera z Lubeki), mosiężny świecznik wiszący „korona Holkenów” (1420 r.), chrzcielnica brązowa (1355 r.), również dzieła sztuki snycerskiej: gotyckie stalle kanoników (1340 r.), stalla Rady Miejskiej (ok. 1400 r.), trzy tryptyki (z pocz. XVI w.), świecznik wiszący „korona Schliffenów” (1523 r.). Zachowały się też nieliczne obrazy, m.in. „Taniec Śmierci” (epitafium z 1492 r.), „Alegoria roztropnej kobiety” (1494 r.) oraz płyty nagrobne z okresu nowożytnego.

Kolegiata to najbardziej monumentalna budowla wśród XIV-wiecznych kościołów farnych Pomorza i Nowej Marchii, dla których stanowiła prestiżowy pierwowzór świątyni halowej. Do dziś dominuje w panoramie miejskiej, stanowiąc zabytek emblematyczny dla Kołobrzegu i Pomorza Zachodniego.

Kołobrzeg, ul. Mariacka 5 - konkatedra - <https://mapy.gis.kolobrzeg.pl/>

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania – dobry. Świątynia pod stałą opieką właścicielską – parafii pw. Wniebowzięcia NMP.

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie winny być uzgadniane z MKZ w Kołobrzegu. **Obowiązuje ochrona prawna w zakresie pełnego zachowania: /ukształtowania bryły (w tym gabaryty wysokościowe, proporcje wysokości ścian i dachu, forma dachu)/ konstrukcji i materiału budowlanego/ ukształtowania elewacji, w tym rozmieszczenia i formy otworów okiennych, drzwiowych oraz detalu architektonicznego/ stolarki okiennej i drzwiowej, przy wymianie wymagane jest odtworzenie poprzedniej formy i zastosowanie pierwotnego rodzaju materiału/ zasadniczego układu oraz wystroju wnętrza/ bezpośredniego otoczenia obiektu zabytkowego**

Oprac.: K. Wójcik, K. Tymbarski

10. Wykonanie karty
(autor, data i podpis)

**Biuro Dokumentacji Zabytków
w Szczecinie**
Maria Witek
10.2024

faksymile podpisu

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków